

Sosyal Güvenlik Kurumlarının Trafik Sigortası Kapsamında Rücu Hakları

Av.Yavuz BOZTAŞ
Güvence Hesabı

Sosyal Güvenlik Kurumlarından özellikle S.S.K. ve Bağ-Kur, trafik kazası sonucu zarar gören sigortalıları için yaptığı ödemeler nedeniyle sorumlulara, trafik sigortacısına ve Güvence Hesabı'na rücu etmektedir. Bu kurumların rücu hakları kendi mevzuatlarında düzenlenmiştir. Güvence Hesabı ve sigorta şirketleri, yerleşmiş içtihatlar gereği gerçek hak sahiplerinin yerine bu kurumlara trafik sigortası kapsamında ödeme yapmaktadırlar.

Bu kurumların rücu haklarına ilişkin mevzuat incelendiğinde;

❖ 506 Sayılı Yasa'nın 26. ve 39. Maddelerinde SSK'nun rücu hakkı düzenlenmiştir;

İş kazası sonucu yaralanıp malul kalan veya ölen sigortalı için yapılan yardımlarla ilgili olarak rücu, 26. Maddenin 2 inci fıkrasında;

"İş kazası veya meslek hastalığı, 3 üncü bir kişinin kasıt veya kusuru yüzünden olmuşsa, Kurumca bütün sigorta yardımları yapılmakla beraber zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara Borçlar Kanunu hükümlerine göre rücu edilir" denilmektedir.

Haksız fiil sonucu yaralanan sigortalıya yapılan tedavi giderleri için rücu, 39. Maddede;

"Kastı veya suç sayılır hareketi ile sigortalının,

eşinin veya çocuğunun hastalanmasına sebep olan kimseye, bu kanun gereğince hastalık sigortasından yapılan her türlü giderler tazmin ettirilir" şeklinde düzenlenmiştir.

❖ 1479 Sayılı Yasanın 63. Maddesinde Bağ-Kur'un rücu hakkı düzenlenmiştir;

"Üçüncü bir kimsenin suç sayılır hareketi ile bu kanunda sayılan yardımların yapılmasını gerektiren bir halin doğmasında, Kurum, sigortalı veya hak sahiplerine gerekli bütün yardımları yapar.

Ancak, Kurum, yapılan bu yardımların ilk peşin değeri için üçüncü kişilere, istihdam edenlere ve diğer sorumlulara rücu eder. Bu kimselerin hak sahiplerine yaptıkları ödemeler dolayısıyla Kurumun zarara uğraması halinde, hak sahiplerine rücu hakkı saklıdır."

❖ Emekli Sandığı Yasası'nın 129. Maddesindeki düzenleme ise;

"Vazifeleri içinde veya dışında her hangi sebeple zarar görmüş veya tehlikeye düşmüş ve bundan dolayı adi malul durumuna girmiş iştirakçilerin veya bunlardan ölenlerin, dul ve yetimlerinin; sebep olanlar aleyhine açacakları davaları Sandık dahi kovuşturmayaya ve bu davalara üçüncü şahıs olarak girmeye ve dul ve yetimler tarafından dava açılmamış ise bunu doğrudan doğruya açmaya yetkilidir.

Dava sonunda para tazminatı da alınırsa bundan kovuşturma için yapılan masraflarla birlikte emekli, adi malullük, dul ve yetim aylıkları bağlanan hallerde bu aylıkların beş yıllığı; (top-

tan ödeme) yapılan hallerde de bunların toplamının yarısı Sandıkça alınarak, varsa, geri kalanı ilgililere ödenir.” şeklindedir.

Bu kurumların mevzuatlarındaki rücu maddelerinin içerdikleri hükümler ve bu hükümlere ilişkin uygulamaları farklılıklar göstermektedir. S.S.K. maluliyet ve ölümlerle ilgili olarak yaptığı ödemelerle ilgili olarak bu zararların iş kazası sonucu meydana gelmesi durumunda rücu etmektedir. Bu tür zararların iş kazası sonucu meydana gelmemesi durumunda, bağlanan ölüm aylıkları ve kalıcı iş görmezlik ödemeleri için Kurum rücu etmemektedir. Tedavi giderlerinin söz konusu olduğu durumlarda ise zararın iş kazası sonucu oluşması şartı aranmamaktadır. Uygulamada S.S.K. sürücüyü, sigortacıya ve Güvence Hesabı'na rücu ederken, araç işletenine mevzuatı gereği rücu edememektedir.

Bağ-Kur ise trafik kazası sonucu yaptığı ödemelerle ilgili olarak iş kazası ayırımı olmaksızın rücu etmektedir. Ayrıca Bağ-Kur, mevzuatı gereği sürücünün yanında, işletene, sigortacıya ve Güvence Hesabı'na rücu etmektedir. Her ne kadar 63. maddenin 2. fıkrasında bulunan “araç maliki” terimi Anayasa Mahkemesince (13.11.2002 tarih ve 24935 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan 27.3.2002 gün ve K.2002/41 - E.2001/343 Sayılı Kararı ile) iptal edilse de, maddede “istihdam edenler” ve “diğer sorumlular” terimleri bulunduğundan bu Kurum, araç sahiplerine ve işletenlerine de rücu edebilmektedir.

Emekli Sandığı ise zarar görenlerle birlikte rücu edebilmekte veya tek başına rücu etse bile tahsil edilecek tutar Kurum ile hak sahipleri arasında bölüştürülmektedir. Bu nedenle bu Kurumun rücu hakkı diğer kurumlardan ayrılmakta ve bu maddenin tek başına Kuruma bir rücu hakkı vermediği ve bu Kurum tarafından bağlanan gelirin, zarar görenlerin ölüm nedeniyle diğer sorumlulardan talep edecekleri tazminattan indirilmemesi gerektiği hükme bağlanmıştır. (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 06.3.1978 Tarih, 1978/1 E.-3 K.)

Buna karşılık oluşan içtihatlar S.S.K. ve Bağ-Kur'un rücu hakkının bulunduğu durumlarda bağlanan gelirin peşin sermaye değerinin hesaplanacak tazminattan indirilmesi gerektiği yönündedir. Bu nedenle, zarar görenlere yapılacak bu tür tazminat ödemelerinde, sosyal güvenlik kurumlarınca rücuya tabi bir ödeme yapılıp yapılmadığının araştırılması ve varlığı durumunda tazminattan indirilmesi gerekmektedir. Aksi durumda hak sahibine ödeme yapan sorumluya bir de bu kurumlar rücu edecek ve sorumlular mükerrer ödeme yapmak zorunda kalabileceklerdir.

Mevzuatta S.S.K. ve Bağ-Kur'un, kusuruyla zarara neden olan üçüncü kişiye rücu edileceği hükmü bulunmaktadır. Gerek sigortacı gerek Güvence Hesabı bu tanıma girmemektedir. Hak sahibinin (sigortalının) kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği sorumlulardan talepte bulunma hakkı bulursa da, Kurumun kusursuz sorumluluk ilkelerine göre rücu hakkı bulunmamaktadır. Kurumun ancak kusuruyla zarara neden olanlara rücu edebilmesi gerekmektedir. Diğer yandan işletene rücu edemeyen S.S.K.'nin işletenin sorumluluğunu üstlenen sigortacıya ve Güvence Hesabı'na rücu hakkının bulunduğu kabulü hukuken çelişki yaratmaktadır. Ancak oluşan içtihatlar bu kurumların sigortacıya ve Güvence Hesabı'na rücu edebilecekleri yönündedir.

Diğer yandan bu kurumların rücu haklarının bulunduğu kabulü, hak sahiplerine ödeme yaparken sosyal güvenlik kurumlarınca ödeme yapılıp yapılmadığının araştırılması, ödeme yaparken bu kurumlara mı hak sahiplerine mi öncelik tanınacağı, hak sahiplerine ödeme yapılması sonrasında bu kurumların rücu etmesi nedeniyle mükerrer ödeme yapmak zorunda kalınması gibi sorunları doğurmaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumlarının rücu hakları ile ilgili mevzuatın birbirine uygun olarak düzenlenmesi, aradaki farklılıkların giderilmesi ve bu kurumların Güvence Hesabı ve sigortacı gibi gerçek mağdurların zararlarını karşılamakla sorumlu olan kuruluşlara değil zarar verenlere yönlendirilmesi gerekmektedir.■